

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за треће тромесечје 2012. године

Новембар 2012. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту.....	4
Друштва за осигурање	4
Остали учесници на тржишту	5
1.2. Структура портфеља осигурања	5
1.3. Билансна сума и билансна структура.....	7
Билансна сума.....	7
Структура активе.....	7
Структура пасиве	8
2. Показатељи пословања	9
2.1. Солвентност	9
2.2. Квалитет имовине	9
2.3. Покривеност техничких резерви.....	9
2.4. Ликвидност	10
3. Аутоодговорност	10
4. Закључак.....	11

1. Тржиште осигурања

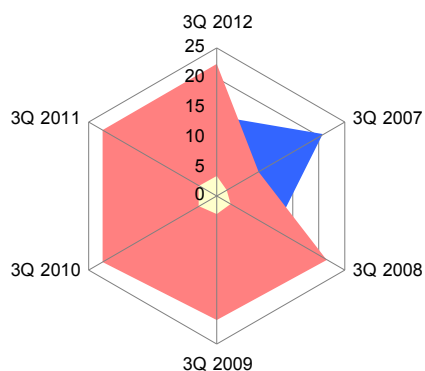
1.1. Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

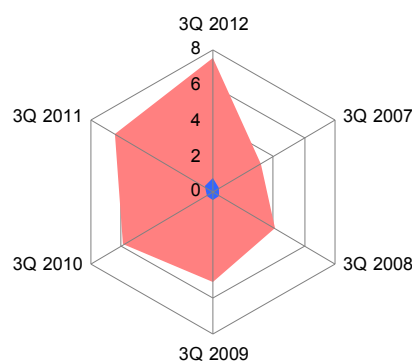
У трећем тромесечју 2012. године послује 28 друштава за осигурање, од којих је, посматрано према истом периоду претходне године, једно новоосновано, и то за обављање послова неживотних осигурања. Искључиво пословима осигурања бави се 24 друштва, а пословима реосигурања четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бави се седам друштава, искључиво неживотним осигурањем 11 друштава, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала, од 28 друштава за осигурање њих 21 је у већинском страном власништву, а седам у домаћем власништву.

Премија неживотних осигурања,
у млрд динара

Премија животних осигурања,
у млрд динара

■ Државно и друштвено власништво ■ Страно власништво ■ Домаће приватно власништво

Уласком на тржиште и добијањем гринфилд лиценци (њих 13 од 2005. године) друштва за осигурање у страном власништву у трећем тромесечју 2012. године бележе, као и раније, преовлађујуће учешће у: премији животних осигурања са 90,5%, премији неживотних осигурања са 57,1%, укупној имовини са 68,5% и у броју запослених са 64,7%.

Остали учесници на тржишту

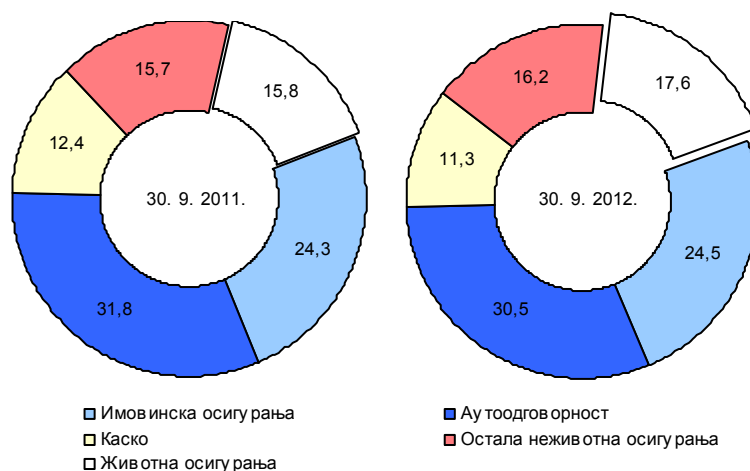
Поред друштава за осигурање, на тржишту послује и: 19 банака, 82 правна лица, 107 предузетника, док је сертификат за заступање, односно посредовање добило 13.851 физичко лице¹.

1.2. Структура портфеља осигурања

Укупна премија у периоду од 1. јануара до 30. септембра 2012. године износила је 47,5 млрд динара (413 млн евра, или 534 млн долара)², што представља пораст од 6,7% у односу на исти период претходне године.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 82,4%, а учешће животних осигурања 17,6%. Пораст учешћа животних осигурања са 15,8% у истом периоду претходне године резултат је пораста тих осигурања од 18,9%.

Укупна премија према врстама осигурања
у трећем тромесечју 2011. и трећем тромесечју 2012. године

Структура премије у периоду од 1. јануара до 30. септембра 2012. слична је структури у истом периоду 2011. године. Притом је највеће учешће осигурања од одговорности у укупној премији од 30,5% због употребе моторних возила, затим следе осигурање имовине од пожара и других опасности и остала осигурања имовине – имовинска осигурања са 24,5% и осигурање моторних возила – каско са 11,3%.

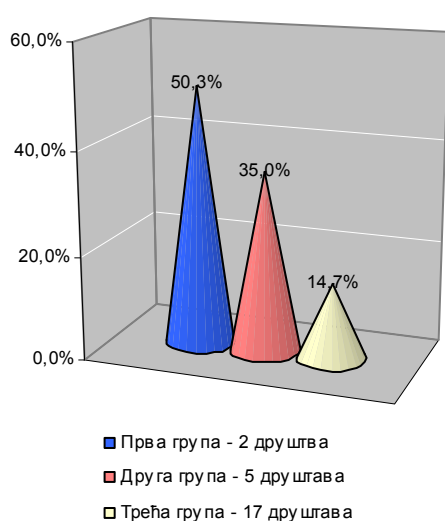
¹ Стање на дан 20. новембра 2012. године.

² Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. септембра 2012. године.

Премија неживотних осигурања је у периоду од 1. јануара до 30. септембра 2012. године бележила раст од 4,4% у односу на исти период 2011. године. Премија имовинских осигурања и премија обавезног осигурања од аутоодговорности оствариле су раст од 7,5%, односно 2,5%, док је премија осигурања моторних возила – каско поново забележила пад, овог пута од 3,3%.

Груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији извршено је у три групе – прву групу чине два друштва са преко 15% у укупној

Учешће у укупној премији по реег групама, треће тромесечје 2012.

премији, другу пет друштава са учешћем мањим од 15% и трећу 17 друштава са мање од 3%. То указује на смањење концентрације портфеља у односу на исти период претходне године, када је прва група од три друштва покривала 64,8% тржишта, друга, коју је чинило пет друштава, 24,1% и трећа, коју је чинило 15 друштава, 11,0%.

Концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају билансних сума свих друштава за осигурање,

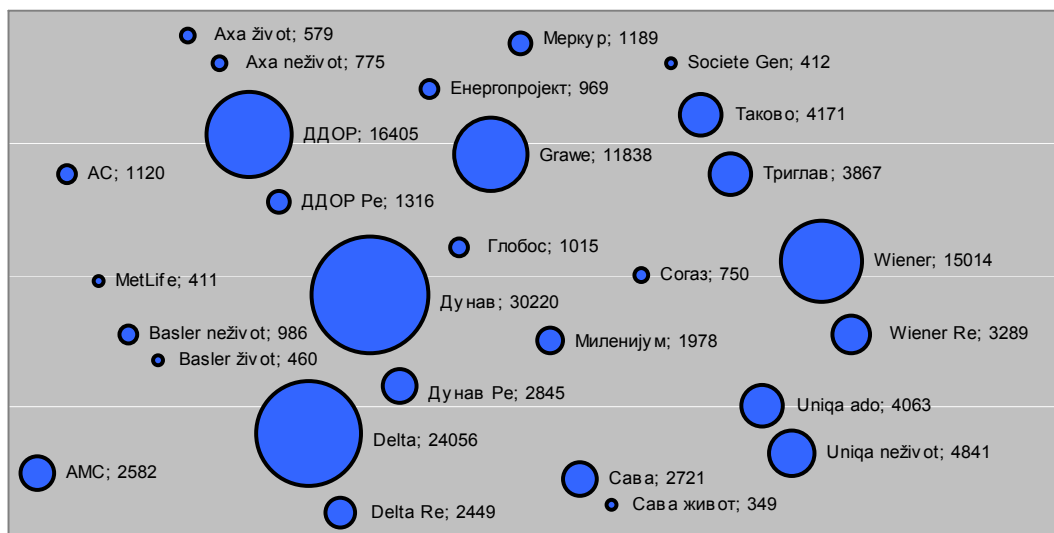
умерена је, с тенденцијом смањивања са 1.144 у трећем тромесечју 2011. године на 1.138 у трећем тромесечју 2012. године.

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је у трећем тромесечју 2012. године на 140,7 млрд динара, или за 13,4% у односу на исти период претходне године.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 30. 9. 2012.
у млн динара

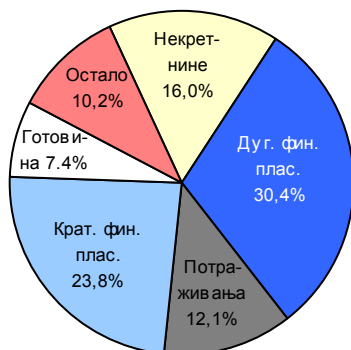
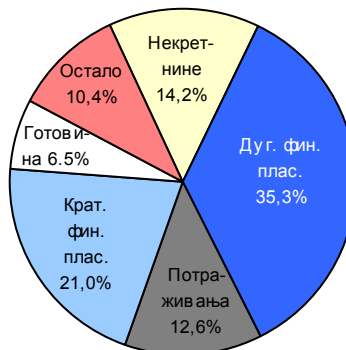

Структура активе

У структури активе друштава за осигурање са стањем на дан 30. септембра 2012. године, на сталну имовину се односи 50,8% (од чега 35,3% на дугорочне финансијске пласмане, а 14,2% на некретнине), а на обртну имовину 49,2% (од чега на краткорочне финансијске пласмане 21%, а на потраживања 12,6%).

У поређењу с трећим тромесечјем 2011. године, када је учешће обртне имовине износило 52,2% (од чега краткорочни финансијски пласмани 23,8%, а потраживања 12,1%), а сталне имовине 47,8% (од чега дугорочни финансијски пласмани 30,4%, а некретнине 16%), може се закључити да се настављају тенденције које су први пут уочене у првом тромесечју 2011. године.

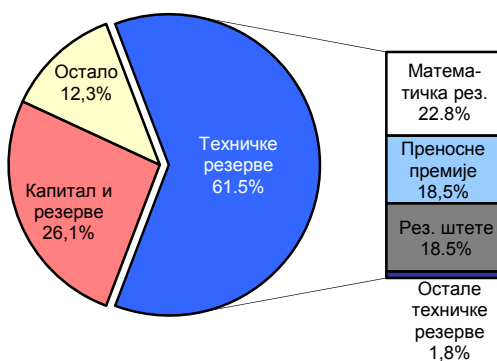
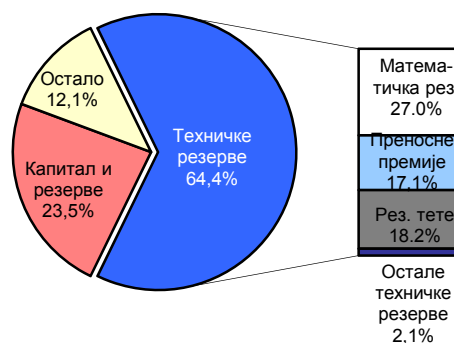
Наиме, дугорочни финансијски пласмани су у трећем тромесечју 2012. године остварили знатан раст по стопи од 31,5% у односу на исти период 2011. године, задржавајући доминантно учешће у активи. Истовремено, уочљив је благ раст учешћа потраживања у оквиру обртне имовине, као и пад учешћа некретнина у оквиру сталне имовине.

Структура aktive
на дан 30. 09. 2011.Структура aktive
на дан 30. 09. 2012.

Структура пасиве

У структури пасиве на дан 30. септембра 2012. године, техничке резерве исказују учешће од 64,4%, а капитал и резерве од 23,5%.

У трећем тромесечју 2012. године задржано је преовлађујуће учешће издвајања средстава у техничке резерве. Док капитал, у износу од 32,6 млрд динара, у трећем тромесечју 2012. године бележи раст по стопи од 1,9%, техничке резерве, у износу од 89,6 млрд динара, у посматраном периоду бележе раст од 18,8%, при чему је најзначајније учешће у овим резервама имала математичка резерва са стопом раста од 34,1%.

Структура пасиве
на дан 30. 9. 2011.Структура пасиве
на дан 30. 9. 2012.

2. Показатељи пословања

2.1. Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе, као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на дан 30. септембра 2012. године износила је 16,5 млрд динара, а гарантна резерва 28,8 млрд динара. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима*, однос гарантне резерве и маргине солвентности износио је 181,29%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 178,39%.

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима неживотних осигурања у 2011. години и трећем тромесечју 2012. године износи 38,09% и 35,03%, респективно, што указује да способност друштава да измире своје обавезе није много промењена.

Код друштава која се претежно баве пословима животних осигурања наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 8,01% у 2011. години на 4,81% у трећем тромесечју 2012. године. На промену вредности тог показатеља у тим друштвима утицао је номинални пад наведених облика активе.

2.3. Покривеност техничких резерви

Поред адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рочности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, ради обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, након покривености техничких резерви током 2011. године, у првом тромесечју

2012. године уочава се непотпуна покривености техничких резерви. Према подацима које друштва за осигурање достављају, такав тренд се наставља, пошто покривеност техничких резерви прописаним облицима aktive у трећем тромесечју 2012. године износи 95,31%, док је у 2011. години износила 99,35%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима active у трећем тромесечју 2012. године износи 100,65%, док у 2011. износила 101,51%.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања, техничке резерве *неживотних осигурања* у трећем тромесечју 2012. највећим делом биле су покривене државним хартијама од вредности са 32%, депоновањем код банака са 23%, готовином са 12%, инвестиционим некретнинама са 10% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 8%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања*, најзаступљеније је улагање у хартије од вредности са 85%, а затим следи депоновање код банака са 8%.

2.4. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора да води рачуна о усклађености средстава и обавеза по рочности, као и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у трећем тромесечју 2012. године износи 100,64%, а у 2011. години 105,17%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у трећем тромесечју 2012. године износи 304,6%, док је у 2011. години износио 179,77%.

Кретање овог показатеља указује на довољност ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима у трећем тромесечју 2012. године бавило се 12 друштва за осигурање.

Након пада премије осигурања од аутоодговорности крајем 2011. године, у првом тромесечју 2012. године забележен је раст. Такав тренд је задржан и даље, уз раст премије од 2,5% у трећем тромесечју 2012. године у односу на исти период 2011. године.

Концентрација портфеља у овом сегменту је повећана с обзиром на то да у трећем тромесечју 2012. године три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривају 62% тржишта, док су у истом периоду претходне године три друштва с највећим учешћем покривала 53% тржишта.

4. Закључак

Поређењем показатеља из трећег тромесечја 2012. године с показатељима из истог периода 2011. године може се закључити да је позитиван тренд стања и развоја на тржишту осигурања задржан, уз издвајање следећих промена:

- остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 13,4%, која износи 140,7 млрд динара;
- остварено је повећање капитала од 1,9%, који износи 32,6 млрд динара;
- остварено је повећање техничких резерви од 18,8% и њихова потпуна покривеност у животним осигурањима, уз непотпуну покривеност у неживотним осигурањима;
- повећано је учешће пласмана у хартије од вредности и инструменте тржишта новца које је издала држава;
- остварено је повећање укупне премије од 6,7%, која износи 47,5 млрд динара;
- учешће неживотних осигурања од 82,4% у укупној премији је и даље доминантно. Премија неживотних осигурања бележи раст од 4,4%, при чему осигурања од аутоодговорности и имовинска осигурања бележе раст, а осигурање моторних возила – каско пад;
- животна осигурања повећавају учешће у укупној премији са 15,8% на 17,6%;
- концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом је умерена, с тенденцијом даљег смањивања;
- број друштава за осигурање повећан је са 27 на 28, уз повећање броја запослених на 11.388 по стопи од 0,5%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве посебно у садашњем тренутку су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерних контрола, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, активности на

едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система, и др.

Посебно треба истаћи важност доследног поштовања прописа из области обавезног осигурања у саобраћају, нарочито у погледу ажурности у исплати штета, трошкова спровођења осигурања и примени бонус-малус система.

Такође, ту су и едукација и припрема за примену новог методолошког оквира за управљање ризицима, *Solvency II*. Наиме, адекватно управљање ризицима од кључног је значаја за успешност пословања осигуравача. Управо то је и суштина директиве *Solvency II*, према којој се од осигуравача захтева сагледавање и побројавање свих врста ризика којима су изложени у свом пословању, као и ефикасније управљање овим ризицима. Она уводи сложеније захтеве солвентности ради обезбеђења довољног капитала за ризике којима су друштва за осигурање изложена. Примена захтева директиве, према Нацрту новог закона о осигурању у Србији, планирана је након уласка Србије у Европску унију.